

om, at man i det Hele vil gaa ind paa denne lille Reform, hvis der ikke er Udsigt til, at den kan tilfredsstillende vise Nøster om Fordele af Reformens Gjennemførelse, men det er en Ting, som jeg ikke vil gaa ind paa.

Wagesen: Jeg vil blot tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, at de Høiesteretsdomme, som den høitærede Indenrigsminister nævnte, angaa kun Spørgsmaalet om, hvor vidt Opmaalet hører med til Tiendetagerens Ret, naar Tienden ydes in natura; men der foreligger, saa vidt mig bekjendt, ingen Høiesteretsdom for det, som efter min Opfattelse er det tvivlsomme Punkt, nemlig om Tiendetageren ogsaa har Ret til Opmaalet, naar der erlægges et Pengevederlag for Tiendefornet.

Sassner: Den høitærede Minister udtalte, at han nærede det Haab, at Landstinget vilde undergive dette Lovforslag en alvorlig og omhyggelig Prøvelse, og han erklærede, at han skulde bidrage Sit til at faae Lovforslaget affattet saaledes, at det i en tilfredsstillende Stikelse kunde vende tilbage til det andet Thing, men at han ikke nærede store Forventninger om, at det saa vilde komme videre frem, idet Anskuelse om, hvad der skulde opnaas ved dette Lovforslag, vistnok vare temmelig forskjellig i det andet Thing og hos den høitærede Minister og, som jeg antager, ogsaa hos dette Thing. Jeg tror nu ikke, at der virkelig er saa overordentlig stor Forskjel mellem de Anskuelse, der ere udtalte i det andet Thing, og dem, som ere til Stede her. Jeg tror for det Første, at man her i Thinget ligesom i det andet Thing ønsker at faae dette Spørgsmaal bragt ud af Verden. Der var et æret Medlem i det andet Thing, som motiverede sin Afstemning for Lovforslaget ved, at han ønskede at blive et Agitationsmiddel kvit. Det synes mig nu at være en temmelig ringe Bevæggrund, thi fordi man kan blive eet Agitationsmiddel kvit, skaar der jo mange andre tilbage, og det vil vistnok ikke mangle i vor Tid, at de ville blive dragne frem. Men hvad der er sikkert, er, at dette Forhold er, uden at være særligt tyngende og generende, dog af en saadan Art, at der, som den ærede Minister udtalte, er et Ønske til Stede hos det store Flertal af saavel Tiendetagerne som Tiendeyderne om at faae Forholdet ordnet paa en anden Maade end den nugældende. Det har jo været Tendensen i en lang Række af Aar at søge at befri Jordbruget for Naturalydelser, Præstationer in natura, og man fortsætter paa denne Vej. Maasse har man gjort det noget iverigere, end ønskeligt og tjenligt er for Jordbruget; det kan godt være, at under tilbagegaaende Perioder vilde mangen Jordbruger ønske at præstere adskillige Ydelser in natura i Stedet for at betale dem med Penge, men man er engang kommen ind paa

denne Vej, og saa er det naturligt, at man fortsætter og ønsker at blive af med de enkelte Ydelser, som endnu staa tilbage af den Natur, og dertil hører netop denne Ydelse af Tienden in natura. Der kan jo — og det er til dels Ret — bemærkes Meget om, hvorfor denne Ydelse er særlig ubehagelig og kjedsommelig, og jeg skal ikke gjentage dette, men skal kun fremhæve, hvad der ogsaa er blevet fremhævet af den ærede Minister, at den tiltagende Udslykning gjør denne Ydelse høist ubehagelig. Der er mange Steder, i alt Fald ikke saa Steder, hvor Tiendefornet allerede bringes i Poser, og Udslykningen kan godt føre det til, at man kommer med det i Lommeærsker eller Kræmmerhuse, og den Ydelsesmaade kan man dog ikke anse for at være hensigtsmæssig. Naar man saaledes fra begge de paaagjældende Parters Side er i Sagens store Almindelighed enig om, at Ydelsesmaaden er mindre tiltalende, synes det mig, at der er stærk Opfordring til at søge denne forandret, og naar man vil have denne Tiendeydelsesmaade afskaffet og have, at den skal afløses af en Pengedydelse, saa veed jeg ikke nogen anden Maade at fastsætte Pengeværdien paa end efter Kapitelstaxten. Der er i det andet Thing under en Bestræbelse for at være saa retfærdig som mulig fremsat Forslag, som ikke fandt Tilslutning, om at hjælpe paa Kapitelstaxten eller at faae Underkapitelstaxten bragte tilveie. Det tror jeg vilde være en meget uhenigtsmæssig Vej at gaa. Jeg tror, at man bør holde sig til den Pris, som bliver fastsat nu paa en vis bestemt Maade og bliver anvendt ved Betalingen af en stor Masse Naturalydelser. — Saa komme vi til det tredie, til det efter min Mening og da ogsaa efter de Udtalelser, der have fundet Sted, efter andre ærede Medlemmers Anskuelse, vanskeligste Punkt, nemlig det, der angaar Opmaalet. Jeg skal ikke udtale mig videre om dette Spørgsmaal efter det Foredrag, som vi have hørt af den ærede Landstingsmand fra Kjøbenhavn (Wagesen), og navnlig tror jeg, at Thinget bør lægge særlig Vægt paa den fra hans Side sidst fremsatte Bemærkning om de af Ministeren citerede Høiesteretsdommes Betydning. Det er efter dem utvivlsomt, at Høiesteret antager, at, naar Tienden ydes in natura, skal der, hvad enten den er fastsat ved Overenskomst eller Kjendelse eller ikke, erlægges Opmaal, men videre have Domstolene ikke udtalt sig. Spørgsmaalet stiller sig anderledes, naar det dreier sig om at betale et Tiendeverdrag i Penge, for saa vidt man antager, at dette Opmaal er givet som et Vederlag for Svind. For mig staaar det som aldeles utvivlsomt, at det har været Meningen, den Gang det blev bestemt i Forordningen af 10de Januar 1698 og den nævnte tidligere Forordning, der handler om samme Gjenstand som Forordningen af 1698, og jeg skal som yderligere Støtte anføre, hvad der allerede er blevet fremhævet, at man har gjort Forskjel paa Opmaalet for Hvede,